

“Muzej s kauča”: Online edukativni program Etnografskoga muzeja u Zagrebu, 2020.

Prikaz edukativnog programa

Nastojanje muzeja da što više budu prisutni u virtualnom svijetu rastući je trend već gotovo dva desetljeća. Internet se pokazao kao idealan medij za ostvarenje poslanja muzeja da svoj sadržaj učini dostupnim što većem broju korisnika. U skladu sa suvremenim trendovima Etnografski muzej u Zagrebu predstavlja svoje zbirke i u digitalnom formatu, a sa svojom publikom već niz godina provodi internetsku komunikaciju putem nekoliko vlastitih kanala. To su mrežna stranica Muzeja (www.emz.hr), stranica na društvenoj mreži Facebook te elektroničke obavijesti “Newsletter Etnografskog muzeja”.

Svi navedeni online kanali komunikacije imaju za cilj informirati javnost o izložbama i drugim aktivnostima te potaknuti posjetitelje na dolazak u Muzej. Situacija u kojoj su se muzeji našli početkom 2020. godine dodatno je naglasila važnost takve vrste komunikacije. Muzeji diljem Hrvatske zatvorili su se za javnost zbog pandemije koronavirusa, a online alati postali jedini način komunikacije muzeja s publikom. Muzejski online sadržaji pozivali su na zajedništvo, druženje, kreativnost i solidarnost.

Etnografski muzej zatvoren je za posjetitelje 19. ožujka 2020. godine. Edukativni tim muzeja u sastavu Željka Jelavić, Anastazija Petrović i Silvia Vrsalović se našao u situaciji da razmjerno brzo mora razviti različite edukativne aktivnosti koristeći online alate. Željele smo ponuditi sadržaje za različite vrste publike od odraslih do djece te smo se složile da bi videoradionice mogle biti zanimljive jednima i drugima odnosno vrlo širokoj populaciji. Radionice mogu biti prezentirane i na druge načine kroz alate koji kombiniraju tekst i fotografije. No, mi smo odabrale video kao medij, jer smo željele u uvodu radionice predstaviti dio stalnog postava kako to inače provodimo u redovnim programima uživo. Iako je video složeniji format za realizaciju, smatrale smo da ćemo njime doseći veći broj korisnika.

Danom zatvaranja zaposlenici Muzeja započeli su s radom od kuće. Muzejske pedagoginje su u praznom Muzeju krenule u probno snimanje radionica. Već 22. ožujka 2020. godine Zagreb je pogodio razoran potres. Probne videosnimke načinjene mobilnim telefonima u stalnom postavu Zbirke izvaneuropskih kultura, ispred vitrina koje su bile oštećene u potresu, montirane su i poslije emitirane. Naš plan realizacije snimanja u Muzeju onemogućen je te smo daljnja snimanja provodile svaka kod svoje kuće. Putem brojnih konzultacija videopozivima osmislile smo online edukativne aktivnosti za publiku pod nazivom “Muzej s kauča”. Pod tim imenom koncipiran je program koji je objavljivan u razdoblju od 31. ožujka do 30. lipnja 2020. godine na Facebooku i mrežnoj stranici te YouTube kanalu Muzeja, koji je tada otvoren. Sadržaj programa uključivao je videoradionice i pripovjedaonice, priče o muzejskim predmetima, preporuke za čitanje muzejskih online kataloga, predstavljanje online zbirki

Muzeja te ciklus filmova “Grad na četiri noge” redateljka Nikole Šiška realiziranoga u okviru izložbe “O ljudima i životinjama” kustoskoga tima Željke Petrović Osmak, Tee Rittig Šiško i Gordane Vilječić. Prilikom planiranja odredile smo nekoliko ciljeva među kojima je bitno istaknuti održavanje kontakta s publikom tijekom zatvaranja Muzeja za javnost, pružanje zanimljivih i edukativnih sadržaja u vrijeme zatvaranja, a što je pružilo odmak od svakodnevice obilježene pandemijom i potresom te stvaranje osjećaja zajedništva i potpore tijekom krize. Također, željele smo promovirati već postojeći online sadržaj te ostvariti komunikaciju s potencijalnom publikom koja do toga trenutka nije posjetila Muzej.

Osluškajući potrebe i u skladu s povratnim informacijama korisnika, zamišljeni se koncept tijekom tri mjeseca svojega postojanja mijenjao i nadopunjavao. Sadržaj smo usklađivale s praznicima i blagdanima pa su naše prve videoradionice, koje smo objavile u uskršno vrijeme, bile one o ukrašavanju uskršnjih jaja. Pratile smo, analizirale te prilagođavale količinu i izbor sadržaja, vrijeme i raspored objava te duljinu tekstova.

Prilikom realizacije susrele smo se s mnogim izazovima i poteškoćama. Rad od kuće gdje isti prostor dijeli više članova obitelji, katkad i više generacija, za obavljanje različitih aktivnosti nosi brojne izazove. Nedostupnost muzejskih resursa kao što su prostor, oprema i osoba za snimanje te materijala za radionice zahtijevali su inovativnost i pronalaženje novih rješenja. Izbor tema radionica bio je određen materijalom dostupnim korisnicima jer nismo željele pružiti sadržaj koji gledatelji ne mogu realizirati kod kuće. Radionice i pripovjedaonice su snimali članovi naših obitelji vlastitim mobilnim telefonima pomoću improviziranih stativa, a u radionicama su sudjelovala djeca, katkad i kućni ljubimci. Također, prvi put smo se susrele s montažom videa koju smo svladale preko dostupnih online alata. Pažljivo oko opaziti će razlike u kvaliteti i montaži između vlastitih videosnimki radionica i pripovjedaonica i onih koje je profesionalno realizirao član obitelji *pro bono*.

U okviru programa “Muzej s kauča” predstavljeno je 40 objava čiji je doseg vidljivosti na Facebook stranici muzeja bio 98.494 korisnika koji su vidjeli objavu te 3.280 reakcija publike – oznaka “svidi mi se”, komentara i dijeljenja sadržaja. Vidljivost na internetskoj stranici Muzeja tada, nažalost, nije bilo moguće pratiti jer stranica nije imala ugrađen alat za prikupljanje podataka o posjećenosti. Prve objave imale su znatno veći doseg što je očekivano jer je tijekom tzv. *lockdowna* objavljen velik broj online sadržaja, a što je stvorilo veliku konkurenciju i zasićenost publike. Zbog toga smo program kontinuirano prilagođavale i mijenjale. Navedeni brojčani podaci pokazuju da je postignuta veća dostupnost Muzeja, ali i mnogobrojni komentari, *mailovi* i usmene povratne informacije svjedoče o ostvarenoj dvosmjernoj komunikaciji s publikom i uspješnosti “Muzeja s kauča”. Program su prepoznali nastavnici te su objavljene materijale koristili u nastavi. Dostavljene su nam brojne fotografije dječjih radova inspiriranih našim radionicama, što je bila osobita nagrada za naš rad. Osim porasta broja pratitelja Muzeja u virtualnom svijetu, ostvaren je razvoj nove publike koja posjećuje Muzej. Mnogo je primjera koji to potvrđuju, a navest ću jedan od najupečatljivijih: nakon ponovnoga otvaranja Muzeja, na prvoj radionici održanoj uživo sudjelovala je posjetiteljica, knjižničarka u osnovnoj školi, koja do tada nikada nije bila u Etnografskom muzeju, a o njemu je

doznala kroz program "Muzej s kauča", a koji se promovirao na županijskom stručnom vijeću knjižničara osnovnih škola kao primjer dobre prakse.

Ovaj program pokazao nam je koje sadržaje publika želi te nas usmjerio u daljnjem razvoju online aktivnosti. U širokom rasponu raznovrsnih sadržaja korisnici su najveće zanimanje pokazali za zanimljive i drugačije priče o muzejskim predmetima, pa i nakon ponovnoga otvaranja Muzeja takav sadržaj kontinuirano objavljujemo na našim kanalima online komunikacije. Videopriloge više ne snimamo mobilnim telefonima, već prilikom prijave edukativnih programa apliciramo i za financijska sredstva za svrhu profesionalne videoprodukcije te u skladu s dodijeljenim sredstvima realiziramo kratke edukativne videopriloge. Plan edukativnih online objava izrađujemo na mjesečnoj bazi. Dakako, još je mnogo prostora za razvoj online programa Muzeja, a korisno bi bilo da u te aktivnosti budu uključeni, osim videoprofesionalaca, i svi muzejski odjeli.

Silvia Vrsalović